

PIRIPUTARI

Que Mütivarunü'airi Papuru

Vaürisica

¹ Papuru Timuteumatü tecanixevaüritüaca, te'uximayatamete tehümetütü Cürisitu Qesusisie mieme. Yunaitü Cacaüyarisie mieme xemupasie Cürisitu Qesusisie xeteviyatü Piripusie xemütama te'üviyamete teparevivamete, yunaime tecanixevaüritüaca.

² Cacaüyari mütä'uquiyari, Ti'aitame Qesusi Cürisitumatü xüca 'aixüa mete'u'iyarini xehesie mieme, xüca mexepitüaca yu'iyarisie xemüca'uximatüariecäcü.

Papuru que mütiyuneneviecai yuri memüte'erie vahesie mieme

³ Pamüpariyusi necanipitüaca necacaüyari quepaucua nemüxeha'erivani.

⁴ Quepaucua nemivavirie yunaime xehesie mieme, nenetemavietü necaninenenevieca neheyemecü.

⁵ Pamüpariyusi necanipitüaca xeme tame temütaxevicü hicü tanaitü niuqui 'aixüa manuyüne tecuxatatü yaxecüa matüaripaü.

⁶ 'Ipaü yuri netini'erieca, que mü'ane misütüa xecuyuitüvatü 'aixüa xemüteyuriecäcü, mücütütü catinaye'atüamücü tita mütiyuriene tucari 'aye'ayu quepaucua Cürisitu Qesusi munuani.

⁷ Caniheiserietüni 'ipaü nemütinemaicacü yunaime xehepaüsita, nemüxenaqui'eriecü 'aixüa 'iyaricü. Xeme neta tanaitü tepütaxevi

tetemaitü 'aixüa que mütiuca'iyari Cacaüyari, ne'anutahüiyacacu niuqui 'aixüa manuyünesie mieme ne'utaniucacacu ne'ihēcüatüatü niuqui que mütiheiserie.

8 Cacaüyari catinihecüatani que nemütixexeyamücü yunaimē, Cürisitu Quesusipaü netinemaitü.

9 'Ipaü necatininenenevieca, xeme masi yemecü xeteyucanaqui'erietü xemacü necü heiseriemecü xetemaivavetü, nai xetemaitü que müreyeveſe yaxemüteyuriecacü,

10 xemüyüvavenicü xemipatacü tita 'aixüa müti'ane tita 'axa müti'ane que xemüte'imate. Müpaü xeteyurieyu, tucari 'aye'ayu quepauca Cürisitu munuani canimasiücücamücü que xemücateseviximariēca, xehesie que mücarahüivani.

11 'Ana heiserie xecanipitüariēcacuni, que mütiyupitüva Qesusi Cürisitu. 'Ana mücücü visi 'anetü canayeitüariemücü Cacaüyari, 'aixüa catinixaxasivamücü hepaüsitana.

Xüca ne'ayeyurini Cürisitu 'aixüa canicuxaxasivamücü, que mutayü

12 Ne'ivama nepütixetaxatüaniqueyu que nemüranayetüa hepaüsita, müpaü xemütemaīcacü, 'aixüa puyü masi vaüca mü'enierienicü niuqui 'aixüa manuyüne.

13 Yunaitü cuviyexunu quita miemete hipatüta yunaitü müpaü mepütehetima quename Cürisitusüa nemiemetütü ne'anutahüiya.

14 'Ivamarixi 'esivatücacu yunaitü menesiha'erivatü que nemüranutahüiya, Ti'aitamesie meteviyatü mecaniyuvaüriyani

masi vaüca Cacaüyari niuquieya memücuxatanicü mecaheumamatü meyutatuatü.

¹⁵ Hipatü siepüre 'asita me'ütesatü meyucuicutü mepütecuxata Cürisitu hepaüsita, hipatü püta 'aixüa mete'u'iyaritü mepütecuxata.

¹⁶ Müme menesinaqui'erietü mepütecuxata müpaü metemaitü, ne niuqui 'aixüa manuyünesie mieme nemutaniucacü, 'ayumieme nepüyüane.

¹⁷ Hipatü püta mepütehecüata Cürisitu hepaüsita mevara'ivacutü hipame, va'iyari cayuxevicacu. Que memüteyurie, müpaü mepütecu'eriva, masi vaüca nepü'uximatüarieca ne'anutahüiyatü.

¹⁸ Sepanetü que memüteyurie, Cürisitu canicux-axasivani. Ne 'ayumieme nepünetemavie, sepa memütecuxata yacü xeicüa meyüatü, sepa yuricü meyuvaüriyatü memüyüa.

Mücü meta, nepücatihayevani nenetemavietü.

¹⁹ Müpaü nepütimate, 'icü naitü 'aixüa püyüni nemütavicueisitüarienicü xeyunenevievacu xeme, Qesusi Cürisitu 'iyarieya nesituicacacu.

²⁰ 'Ipaü yemecü yuri nepüti'erie neta'icuevatü, 'uxa'atüni varie nepücateviyasitüarieni. Masi Cürisitu que mütive'eme canimasiücücämücü yaxaicüa meripaipaü. Menesixeyiatü nevaiyarisie que nemütiuyeica nenetatuatü, teüteri müpaü mecatenimaicacuni sepa nemayeyurini sepa nemumü.

²¹ Sepa nemayeyuri, Cürisitu 'aixüa canicuxaxas-ivamücü. Sepa nemumü, masi 'aixüa caniyümücü.

²² Nevaiyarisie ne'uyeicacacu xüca tixaütü tiutixuavere neti'uximayacacu, quesü yüni. 'Asinepücatimate que mü'ane masi 'aixüa müyüniqueyu.

23 'Esimacuyeva nepüyüane. Nepünevaiüriya nemüyemiecü Cürisitumatü mana nemeyeicanicü. Müpaü masi 'aixüa pü'aneniqueyu.

24 Perusü xehesie mieme caneuyevaca masi nemünehayevacü 'ena nevaiyarisie netiviyatü.

25 Hicürixüa nepüretima que nemütiyurieni, müpaü necatinimaica nemünehayevanicü. Yunaime xehesüa necaninehayevamücü nexeparevietü masi vaüca xemüyüvavenicü, xemüyutemamaviecacü yuri xete'erietü.

26 Müpaü xüca netiyurieneni, Cürisitu Quesusisie xeteviyatü yemecü xepüyüvaveni 'aixüa 'ane xemütemaicacü xenesiha'erivatü, quepaucua xehesüa nemunuani tavari.

27 'Ipaü xEICÜa xequeteneyurieca, que müreuyevese yamütiyurienenicü heixeiyatü niuqui Cürisitu hepaüsita 'aixüa manuyüne, müpaü xequeteneu'uvani cuiepa. Xüca müpaü xeteyurieca, sepa xehesüa nemeyeicani nexexeiyatü, sepa tevapai nemeyeica xehepaüsita ne'ematü xEICÜa, müpaü necatinimaicamücü xemüseseüyenicü 'iyari xehexeiyatü müyuxevi, yaxEICÜa xetecu'erivatü yunaitü xemüyucuitüvecü capa xe'unavaiyarienicü titasie yuri xemüte'erie niuqui 'aixüa manuyüne que maine,

28 xepüca'utiyüyüacani quepaucua müme memüxe'aye'unie memüxemariutani. Müpaü xeteyurietü 'inüari xenacünicuni vahepaüsita, que memüteheuyexüriyani. Xemeta yuhesie mieme 'inüari xepacüne que xemütetavicueisitüarieni Cacaüyari xetavicueisitüayu.

29 Cürisitusüa xemümiemetecü xepupitüarie yuri xemüte'eriecacü hesiena, masisü cuxi xepupitüarie

xemütecuintüarieni hesiena mieme.

³⁰ Yaxeicüa nehepaü xequeteneyucitüveni hicü, que xemünetexeyacai yanetinemieneme, hicüta que xemüte'enana quename yanetiniemiene.

2

Cürisitu tixaütü catihücütütü que müratüa, 'arique ve'eme que müratüa

¹ Caniyuritüni, Cürisitusie teteviyatü tecanituicarieca tecaninütüarieca que temütetacanaqui'erie, 'Iyarimatü tecanitaxevini tanaitü, tetenitacanenimayaca que temüte'u'iyari.

² 'Ayumieme nepaine, xüca müpaü 'aneni, xequeneyatü'atüa xenesitemavieriyatü. Yaxeicüa xequeteneyumaica, yaxeicüa xequeteneyucanaqui'erieca, yuhepaü xequetenecu'erivani, xequeneyuvaüriyani yu'iyarisie xemüyuxevinicü.

³ Hipame xevara'ivacutü xepüca'yüaca, teüteri xehepaüsita 'aixüa memutiyanenicü xeicüa xepüca'yüaca. Vavemete masi xequeniva'erieca hipame, xeme püta tixaütü xecatehümetüme xequeneyu'erieca yücümana.

⁴ Yuxexuitü xeme xepücatecuvautüveni tita xehesie mütimieme xeicüa. Tita hipame vahesie mütimieme püta xequetenecuvautüveni.

⁵ 'Ipaü xequeteneyumaica yu'ivama xevara'erivatü que mütiumate Cürisitu Quesusisie tiviyatü.

⁶ Cacaüyari que mü'ane, Mücü yaxeicüa pü'anecai. Peru müpaü pücaticu'erivacai Quename 'aixüa yüniqueyu

Xüca Cacaüyaripaü ve'eme
'Ayuyeitüanique,
Sepa müyüvecai.

⁷ Catiniuhayeva
Heiserie hexeyatü
Que mü'ane vaüriyarica
Müti'uximayapaü 'anetü
Nayuyeitüani.
Teüteri vahepaü 'anetü
Nayani.

⁸ Mericüsü
Xeiyarietü
Tevipaü 'anetü
Tixaütü catihücütütü
Canayuyeitüani.
Yacatinicamiecaitüni
Sepa mumü,
Curuxisie caniumierieni.

⁹ 'Ayumieme Cacaüyari
Ve'eme caneyeitüani.
Canipitüani
Visi mütimarivanicü
Que mü'ane mühücü
Hipatü que memücatemarivapaü.

¹⁰ 'Uxa'atüni varie
Quepaucua Qesusi
Mütahüavarieni
Que mü'ane mühücü,
Müpaü que mütimariva
'Ana yunaitü
Mecanicatunuma'uicuni
Nenevieri mecanipitüacuni
Taheima memütama
Cuiepa memütama

Cuietüa memütama,
 11 Yunaitü
 Mecaniyutahecüatacuni,
 Que memüteheitima
 Quesusi Cürisitu
 Quename Ti'aitame hücü,
 Me'utiyuatü.
 'Ana 'aixüa canicuxaxasivamücü
 Cacaüyari müta'uquiyari.

Cuiepa memütama que temütevahecüatüa

12 Xemeta nenaqui'erima, müpaü
 nepütixetahüave, yuheyemecü yaxetenicahu-
 caitüni xehesüa neheyeicacacu. Hicü tevapai
 neheyeicacacu masi vaüca peuyevese yax-
 emütecahunicü Cürisitupaü. Yaxequeteneyurieca
 que müreuyevese yaxemüteyuriecacü mexi
 xetavicueisitüariexime, peru xeheumamatü
 xe'utiyüüacatü.

13 Cacaüyari canihücütüni que mü'ane
 yamütiyuriene xesata, xecuyuitüvatü
 xemüyuvaüriyanicü, 'arique meta yax-
 emüteyuriecacü. Que mütixecuyitüva
 yacatiniyümücü que mütinaque.

14 Müpaü nai yaxequetenecahuni, xecaniuquix-
 ietü niuqui xecaxüatüatü.

15 Müpaü xeteyuriecacu, xehesie pücarahüivani,
 xepüca'inüca tita 'axa müti'ane. Masi Cacaüyari
 nivemama xecanacünicuni, xepücaseviximarieca
 teüteri vasata xe'u'uvatü va'iyari mütutuni
 memeuyexüri. Vasata xe'u'uvatü xecaniva-
 hecüariviyani, xuravesixi que memütehecüarivie
 cuiepa.

16 Niuqui xecanexeyani varanutanieritüvame. 'Ayumieme 'aixüa 'ane netinimaicamücü nexeha'erivatü quepaucua tucari maye'ani, quepaucua Cürisitu munuani. Xehesie catinimasiücücamücü 'ana, xüanacüa que nemücatiunanausa xüanacüa que nemücati'uximaya.

17 Xeme yuri que xemüte'erie, Cacaüyari xecanayexeiya yaxaicüa que mü'ane mavari müvevi meixeyapaü yucacaüyari. Hesiena mieme xeteni'uximayaca. Xüca ne'umierieni müpaü yuri xemüte'eriecacü, nexuriyacü xüca xemavari 'uxurimarieni, мүcүcү necaninaqui'acamücü. Xeme yunaitü que xemüteyutemamavie, ne xehepaü necaninetemavieca.

18 Mericüte xemerita yaxaicüa xequeneyutemamavieca, 'axeicüa temütatemamaviecacü.

Timuteu 'Epapüruritu que memüteyurieniquecai

19 Ti'aitame Qesusisie netiviyatü 'ipaü nepüticu'eriva, yareutevitü xehesüa nepenunü'ani Timuteu, ne'iyarisie nemütürücariyarienicü neretimaime xehepaüsita.

20 Xeime nepücahexeiya hepaüna tiuca'iyarime, мүcү xEICÜa 'aixüa 'iyaricü caniyu'iyaritüacamücü xehesie mieme.

21 Hipatü yunaitü tita vahesie mütimieme xEICÜa metenicuvautüveni, tita Cürisitu Qesusisie mütimieme mepücatecuvautüve.

22 Xeme xepimate 'iya, que müti'inüasie que mütimasiücü, xepütemate nehamatü que müti'uximaya niuqui 'aixüa manuyüne tetecuxatacacu, ranive yuquemasiatü müti'uximayapaü.

23 'Ayumieme 'ipaü nepüticu'eriva, nepenunü'ani cuitü neretimaime que mütiyüni nehepaüsita.

24 Ti'aitamesie netiviyatü yuri nepüti'erie cuitüva nemüyemiecü neta.

25 Müpaüta netinicu'erivani, peuyevese ta'iva nemanunü'anicü xehesüa 'Epapüruritu. Mücü nehamatü catini'uximayaca, tahamatü tecanicuyaxitüni. Xeme xecaneiyenü'ani nehesüa munesipareviecacü que müreuyevcai.

26 Yunaima nixexeyamücüni, niyuhiveriecaitüni xemu'enanacü que müticuyecai.

27 Tasüari catinicuyecaitüni, 'esivatücacu caniumüni. Masi Cacaüyari nitinenimayata, 'axecüa nesinenimayatü neta, capa nenetihiverieme tavari nenetihiveriecacü.

28 'Ayumieme necaninevaüriyani nemanunü'anicü xemüyutemamaviecacü xeme tavari xe'ixeyiatü, neta necanehiverietü nemayanicü.

29 Hicüri xequeneutanaqui'erie Ti'aitamesie xemüteviyacü, vaüca xequeneyutemamavieca xehe'erivatü. Müya memü'anene vavemete xequeniva'erieca.

30 Cürisitusie mieme ti'uximayatü caniumüni tüma. Yücümana caniyucuerivayuriecaitüni meye'atüanicü que müreuyevcai xemünesiparevieniquecaicü.

3

Heiserie nepexeya que mütivaiyacü

1 Mücü meta ne'ivama, xequeneyutemamavieca Ti'aitamesie xeteviyatü. Tavari 'ipaü netixe'utüirietü, nepünevaüriya,

niuquicü nepüca'uxive. 'Aixüa caniyümücü masi xehesie mieme xecueriva'anenecacu.

² Xequeneyucuerivayurieca müme nemüvaxatacai 'axa memüteyurie vahepaüsita, müme süicüri vahepaü memüca'itiatüca, müme vahepaüsita. Xequeneyucuerivayurieca que memütexe'inüaritüacu vitequiyacü.

³ Tame püta Cacaüyari 'inüarieya tepexeiya, tame püta tepühüme Cacaüyari temayexeiya 'Iyari que maine. Tame taheyemecü tecaninaqui'aca Cürisitu Qesusisie temüteviyacü. Mücü meta, yuri tepücate'erie herie miemesie.

⁴ Müme que memü'anene herie miemesie yuri memüte'erie, neta müpaü necani'aneni. Xüca xevitü müpaü ticu'erivani quename yüve herie miemesie yuri müti'eriecacü, ne masi necaniyüveniqueyu.

⁵ Ne'utinuiwaca 'atahairieca tucarisie necaniu'inüasieni Huriyusixi vaxitequiyacü. 'Ixaheri teüteriyari vahesie Venicamini nuivariyarisie necaniyeyani. Hepürayu teviyari necanihücütüni Hepürayusixi vahesie nemüyetüa. 'Inüari niuquiyarisie que nemütiviyacai, Pareseu necanihücütücaitüni.

⁶ Que nemütinevaüriyacai yaneticamietü, necani-vataveveyacaitüni memüyutixexeürivacai. Heis-erie que nemürexeyacai 'inüari niuquiyarisie yaneticamietü, nehiesie pücarahüivacai yemecü.

⁷ Perusü Cürisitusie nemütiviyacü müpaü nepütinemate, mücü nai netiniutatümaiya, naime cümana 'aixüa nemü'itüarieniquecai.

⁸ Mücü meta, sepa que mütitita, naitü tiniutatümaiarieni que nemütixeiya, müpaü

nemütinematecū, masi yemecū 'aixüa necani'itüariemücū ne'imaitü neti'aitüvame Cürisitu Quesusi. Mücüsie nemümiemecū 'ari naine netiniutatümaiya. Sepanetü, mücū naitü xasi xEICÜA canihücütüni que nemütixeiya. Necaninevaüriyani masi Cürisitu nehexeiyatü nemayanicü,

⁹ hesiena netiviyatü yanepütixeyariecaqueyu xEICÜA. Necümana heiserie nepücahexeiya, 'inüari niuquiyarisie yaneticamietü heiserie nepücanepitüa necümana. Masi heiserie que nemürexeiya, Cürisitusie yuri nemüti'eriecū püta heiserie necanexeiyani, Cacaüyari heiserie que münepitüa yuri nemüti'eriecū.

¹⁰ 'Ipaü xEICÜA nepütinevaüriya, nemimaicacü Cürisitu, nehesie nemimaicacü türücariyaya cümana müranucuquetüarie, ne hamatüana temütaxevinicü que mütiucuinxü netimaitü, hepaüna ne'aretü nemayanicü mücū que 'aretü matüa 'umierieca.

¹¹ Necanaye'aniqueyu xEICÜA nemanucu-quetüarienicü müquite vasata.

Que mütiunanausacai, he'ivanique

¹² 'Acuxi müpaü nepüca'ane, 'acuxi nepüca'aye'ave. Cürisitu Quesusi pünesi'u'axixü, neta nemi'axenicü tita münetimini. 'Ayumieme nepünemexütüa, yanemüraye'anicü.

¹³ Ne'ivama, ne'aye'ame nepücane'erie cuxi. Peru siqueresü 'ipaü netiniyurieneñi, nenetümaiya nesütüa mieme, necaninetatuani masi hicü nemi'axenicü neyeta mieme.

¹⁴ Yanetiunanausatü nepünemexütüa neme'ivacü, Cacaüyari que münetiuta'ini

taheima miemecü nemü'ayumiemetünicü Cürisitu Quesusisie netiviyatü.

¹⁵ Quetapaümetü temüseseyüye 'ipaü tequetecu'erivani. Xüca yücü xetecu'erivani, Cacaüyari yacatinixehecüatüamücü.

¹⁶ Que temüte'aye'axüavave, müpaü yatequetec-ahuni.

¹⁷ Ne'ivama 'axeicüa xequenene'üqueni ne que nemütiyuriene. Tame 'inüari tecanihümetüni. Müme tahepaü memüte'u'uva, müme xequenivaxeyani.

¹⁸ Yümüiretü que memüte'u'uva, mecan-eye'unieca Cürisitu que mütiumierie curuxisie. Vahepaüsita müixa netinixecuxaxatüvacaitüni, hicüta yaxaicüa nepaine ne'utasuatü.

¹⁹ Müme que memüte'aye'axüani, menica'unariecuni xEICÜA. Yuhuca mecanayex-eiyani yucacaüyari paü. Visi me'aneneme mecaniyuxatani quepaucua müpaü memüyüa que temüteteviyasitüarie. Cuiepa timiemecü xEICÜA mecatena'erivani.

²⁰ Tame püta muyuavisie tecaniquiecataritüni. 'Ayumieme tecanicuevieca tasivicueisitüvame Ti'aitame Qesusi Cürisitu 'umamiecü.

²¹ 'Iya yücü 'aneneme caneyeitüamücü tavai-yari. Hicü tixaü tecatehümetütü 'icü tavaiyarisie tecaniu'uvani. Peru 'ana yuvaiyari paü 'aneneme caneyeitüamücü, visi 'anetü que mütiuyeica mücü. Müpaü tiniyuriemücü yütürüariyacü. Müpaü titürücaüyetü caniyüveni naime yaticamieme mayeitüanicü, mücü que müti'aita.

*Yuheyemecü xequeneyutemamavieca
Ti'aitamesie xeteviyatü, que mutayü*

¹ 'Ayumieme nepaine, Ti'aitamesie xeteviyatü xecacuyitüarivatü xequeneuti'uti, nenaqui'erima. Müpaü nepütixecühüave nexexeyamütü ne'ivama nemüxenaqui'erie. Xeme xecanihümetüni xemünesitemavieritüa, xehesie catinimasiücüni que nemüreyehüviyarie. Yaxeicüa ve'eme muma que mütiuhanitüariva, neta necanixehexeyani xeme ne'inüaritüme.

² Neuxei 'Ehuriya, neuxei Sinitique, vaüriyarica necanixepitüaniqueyu yaxeicüa xemüteyumaicacü xeca'ütesatü Ti'aitamesie xeteviyatü.

³ 'Ecü meta nehamatü yuricü pemichanane hararu, nepümasitavavirieniqueyu 'ecü pemüvaporeviecacü mücü 'ucari. Nehamatü 'axeicüa tepütacuitüvecai niuqui 'aixüa manuyüne tecuxatatü, Cüremenitimatü hipameta vahamatü nehapaü te'uximayatamete. Müme mepacayasarie quename tucari mehexeyia.

⁴ Mericüte, yuheyemecü xequeneyutemamavieca Ti'aitamesie xeteviyatü. Tavari nepaine, xequeneyutemamavieca.

⁵ Yunaitü teüteri mequexexeyani xeca'ayu'eririyacacu. Ti'aitame hura caniuyeicani.

⁶ Xepücayu'iyaritüaca tixaütü hepaüsita. Masi naimecü xeyunenevietü xe'ivavirietü pamüpariyusi xe'ipitüatü, yaxequeteneutahüavi Cacaüyari tita xemüte'ivavirie.

⁷ 'Ana Cacaüyaritütü nixepitüacamücü yu'iyarisie xemüca'uximatüariecacü. Müpaü tixepitüatü cani'üviyacamücü xe'iyari, sepa xeme

'asixemücatemate que mütiyüveni mi'üviyanicü. Que xemüteyücühüavesie canixe'üviyacamücü Cürisitu Qesusisie xeteviyacacu.

'Icü hepaüsita xequeteneyücühüaveni, que mutayü

⁸ Mücü meta, ne'ivama, naitü yuri müraine, naitü müreyehüviyarie, naitü mütheiserie, naitü müti'itiya, naitü visi mü'ane, naitü 'aixüa maine, sepa que mütitita xüca 'aixüa 'aneni xüca 'aixüa ticuxaxasivani, mücü hepaüsita yaxequeteneyücühüaveni xeme.

⁹ Que xemüte'u'üquitüarie, que xemüteyetuiriyarie, que xemünete'u'eni, que xemünete'uxei yanetiyyurienecacu, müpaü yaxequeteneyurieca. 'Ana que mü'ane müxepitüa yu'iyarisie xemüca'uximatüarietacü, mücü Cacaüyaritütü xehamatü caniuycamücü.

Piriputari que memüte'imicuacai

¹⁰ Ti'aitamesie netiviyatü yemecü nepünetemavie tavari xemisutüacü xenesiha'erivatü. Süricü xepünesiha'erivacai, masi pumavecai xevitü xeme müyüvecai tixaütü mütiyurienicü.

¹¹ Ne nereuyehüatü nepücahaine. Nepü'iyamate ne'iyari 'aixüa müyünicü necümana, sepanetü que nemüranayemie.

¹² Nepü'iyamate tixaü necatihücütütü, vaüca nerexeyiatüta nepü'iyamate. Naimecü yanepüretima nemütahuxanicü nemühacamünicü vaüca nemürexeyianicü tixaütü nemücarexeyianicü nepü'iyamate.

¹³ Naime necaniquemaca Cürisitusie netiviyatü, 'iya nesitürücariyacacu.

14 Siepüre 'aixüa xepüte'uyuri nehamatü xeyuxe-
viriyatü que nemüti'uximatüariecai.

15 Xeme Piriputari müpaü xepütemate que
mütiuyü quepaucua niuqui 'aixüa manuyüne
musutüarie cuxaxasivatü, Maseruniya quepaucua
nemeyetüa. 'Ana memüyutixexeürivacai
mepücanesipareviecai. Mepücanetemicuacai
neheixeyatü nemayanicü, xeme xeicüa
xepünetemicuacai.

16 Tesarunicapai neheycacacu tita
nemüreyehüacai xepünete'utanü'airi heiva
hutarieca.

17 Neticuvaunetü tavari yaxemüneteminicü
nepücahaine. Nepüticuvaune tita mütixemaquieri
püta mayanicü.

18 Necanitanaqui'erieniri xe'imiquieri
naime, cananuyuhayevani. Catinaye'ani tita
nemüreyehüacai, 'Epapüruritu nesi'ü'ütüacu
tita xemüteheyenü'a. Que xemüte'uyuri, mücü
visi mu'üapaü caninaqui'erivani, mavari
münaqui'eriva canihücütüni, caninaqueni
Cacaüyari.

19 Mücü meta, necacaüyaritütü cati-
naye'atüamücü tita xemüteheuyehüaca hepaüsita
naime, vaüca mürexiyacü visi 'aneneme, müpaü
que mütimasiücü Cürisitu Qesusisie.

20 Cacaüyari müta'uquiyari 'aixüa queticuxaxasi-
vani yuhayemecü. Canise'ini 'icü niuqui.

Vaürisica que mütivarunü'airixüa

21 Xequenivavaüritüaca Cacaüyari teüterimama
yunaimé, Cürisitu Qesusisie temüteviyacü. Ne-
hamatü memü'uva ta'ivama menixevaüritüaca.

²² 'Ena yunaitü Cacaüyari teüterimama mepüxevaüritüa, müme meta Sesaxisüa miemete cuviyexunusixi.

²³ Ti'aitame Qesusi Cürisitu xüca 'aixüa tiuca'iyarini xe'iyarisie mieme. Müpaü xeicüa cani'aneni.

**Cacaüyari niuquieya xapayari türatu hecuame
hepaüsita tati'aitüvame tasivicueisitüvame
Qesusi Cürisitu mi'atüa
New Testament in Huichol (MX:hch:Huichol)
El Nuevo Testamento de nuestro señor y salvador
Jesucristo**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Huichol

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Huichol [hch], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Huichol

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

79690d81-fd4b-51b4-a3a6-712e0fddaca3